

การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการเลือกปฏิบัติและ
ความไม่เท่าเทียมในวรรณกรรมเรื่อง
“To Kill a Mockingbird” ผ่านแนวคิดเชิงนิติปรัชญา
The study and analysis of discrimination and inequality in the literature
“To Kill a Mockingbird” through the concept of legal philosophy

ชนม์พศิน แก้วปราง
Chonphasin Kaewprang
ศุณัฐฐา ยาใจ
Sunutta Yajai
นารีรัตน์ เพ็ญวัฒนา
Nareerat Pheamwattana
น้ำทิพย์ ตางจงราช
Namthip Tangchongrat

นิสิตในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต (ปริญญาตรี)
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
LL. B Candidates
Faculty of Law, Chulalongkorn University, Phayathai Road, Pathumwan, Bangkok 10300
Corresponding author e-mail: 6340039034@student.chula.ac.th
(Received: January 30, 2024; Revised: January 30, 2024; Accepted: January 30, 2024)

บทคัดย่อ

วรรณกรรมเรื่อง To Kill a Mockingbird เป็นวรรณกรรมอเมริกันอมตะเรื่องหนึ่งที่ควรค่าแก่การหยิบยกขึ้นมาศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางสังคมที่ยังคงเรื้อรังมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งนั่นก็คือปัญหาการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) และปัญหาความไม่เท่าเทียม (Inequality) ผ่านแนวคิดเชิงนิติปรัชญาของโทมัส ฮอบส์ คาร์ล มาร์กซ์ และซาวีญญี่ ซึ่งถือเป็นปูชนียบุคคลทางปรัชญา เพื่อให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างของแนวคิดเชิงนิติปรัชญา โดยจะเปรียบเทียบระหว่างแนวคิดเชิงนิติปรัชญาต่อปัญหาเรื่องเดียวกัน กล่าวคือ แนวคิดเชิงนิติปรัชญาของนักปรัชญาทั้งสามท่าน อีกทั้งความเห็นของผู้เขียนที่ว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย และมุมมองอื่นที่นอกเหนืออันรวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน

คำสำคัญ : แนวคิดเชิงนิติปรัชญา, การเลือกปฏิบัติ, ความไม่เท่าเทียม

Abstract

To Kill a Mockingbird is an immortal American literature that deserves to be studied considering current social issues. These quandaries are discrimination and inequality through legal philosophies developed by Thomas Hobbes, Carl Marcx, and Savigny all of whom are regarded as prestigious philosophers so as to show similarities and differences

between each of legal philosophies by comparing views on the same situation. Finally, each philosopher's theory, as well as the researchers' opinions, will be included in this research to illustrate other current situations.

Keywords : Legal philosophy, Discrimination, Inequality

1. บทนำ

To Kill a Mockingbird เป็นนวนิยายของฮาเปอร์ ลี (Harper Lee)¹ นักเขียนชาวอเมริกัน ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1960 และประสบความสำเร็จอย่างมากในสหรัฐอเมริกา โดยมีการอ่านกันอย่างแพร่หลายในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา วรรณกรรมเรื่องดังกล่าวกลายเป็นวรรณกรรมคลาสสิกของสหรัฐอเมริกาสมัยใหม่ โดยได้รับรางวัลพูลิตเซอร์ (Pulitzer Prize) เนื้อเรื่องและตัวละครที่มาจากประสบการณ์ชีวิตของฮาเปอร์ ลี อันเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อนบ้าน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใกล้บ้านเกิดของเธอที่เมืองมอนโรวิลล์ (Monroeville) รัฐแอละแบมา (Alabama) ในปี ค.ศ. 1936 เมื่อเธออายุได้สิบปี

การดำเนินเรื่องจะเป็นการที่มอง หลุยส์ ฟินช์ (Jean Louise Finch) วัยหกขวบ ได้เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในช่วงสามปี (ค.ศ. 1933–1935) ที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ในเมืองเมย์คอมบ์ รัฐแอละแบมา ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมย์คอมบ์ เคาน์ตี เด็กหญิงคนนี้ชื่อเล่นว่า “สเกาต์” เธออาศัยอยู่กับพี่ชายชื่อ เจเรมี (Jeremy) ชื่อเล่นว่า “เจม” (Jem) และ “แอตติคัส” (Atticus) พ่อหม้าย ซึ่งเป็นทนายความวัยกลางคน พวกเขายังมีแม่ครัวผิวดำชื่อ คัลเพอร์เนีย (Calpurnia) ซึ่งอยู่กับครอบครัวมาหลายปีและช่วยแอตติคัสเลี้ยงดูลูกทั้งสอง เจมและสเกาต์สนิทกับเด็กชายชื่อ ดิล (Dill) ซึ่งมาเยี่ยมเมย์คอมบ์เพื่ออยู่กับป้าทุกฤดูร้อน เด็กทั้งสามคนต่างหวาดกลัว แต่ก็สนใจเพื่อนบ้านของพวกเขา อาร์เธอร์ “บู” แรตลีย์ผู้รักสันโดษ โดยมีจุดสำคัญของเรื่องที่ว่ามีการแต่งตั้งแอตติคัสเป็นทนายว่าความให้ “ทอม โรบินสัน” (Tom Robinson) ชายผิวดำที่ถูกกล่าวหาว่าทำร้ายร่างกายและพยายามข่มขืนกระทำชำเรา “เมเยลา อีเวลล์” (Mayella Ewell) หญิงสาวผิวดำ แม้ว่าพลเมืองของเมย์คอมบ์หลายคนจะไม่เห็นด้วย แต่แอตติคัสก็ตกลงที่จะปกป้องทอม โรบินสัน อย่างสุดความสามารถ ซึ่งถือเป็นการแสดงที่ชี้ให้เห็นถึงความตระหนักในการมีอยู่ของสิทธิมนุษยชน และความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างที่สุด ซึ่งในยุคสมัยนั้นยังไม่มีมีการเรียกร้องสิทธิให้แก่คนผิวดำอย่างที่ควรจะเป็น วรรณกรรมเรื่องนี้จึงถือว่ามีคามน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะนำมาทำการศึกษาและวิเคราะห์ผ่านแนวคิดเชิงนิติปรัชญาเพื่อหาแนวคิด เหตุผล รวมถึงวิธีการที่ควรจะนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านการเลือกปฏิบัติ (Discrimination) และในด้านความไม่เท่าเทียม (Inequality)²

ผู้เขียนได้นำแนวคิดเชิงนิติปรัชญาของนักปรัชญาทั้งสามท่านมาปรับใช้ ได้แก่ โทมัส ฮอบส์ คาร์ล มาร์กซ์ และซาวาญญี่ โดยมีเหตุผลที่เลือกดังนี้ คือ โทมัส ฮอบส์ มีแนวคิดที่ว่ามนุษย์มีความเห็นแก่ตัวและทะเยอทะยาน ในส่วนของคาร์ล มาร์กซ์ กล่าวว่าแท้จริงแล้วกฎหมายคือเครื่องมือกดขี่ของชนชั้นปกครอง และได้้นำแนวคิดของซาวาญญี่ในเรื่องของเจตจำนงประชาชาติมาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหที่ปรากฏในวรรณกรรม ซึ่งแนวคิดของนักปรัชญาทั้งสามท่านนี้ล้วนสามารถนำมาปรับใช้เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

¹ Harper Lee, *To Kill a Mockingbird* (10th edn, Grand Central Publishing 1988)

² Nasrullah Mambrol, ‘Analysis of Harper Lee’s *To Kill a Mockingbird*’ (*Literariness*, 10 June 2018) <<https://literariness.org/2018/06/10/analysis-of-harper-lees-to-kill-a-mockingbird/>>

ทั้งนี้ ในบทความนี้ผู้เขียนได้แบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ หัวข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิเคราะห์ หัวข้อที่ 3 วิธีที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ หัวข้อที่ 4 ประเด็นสำคัญจากวรรณกรรมเรื่อง “To Kill a Mockingbird” และแนวคิดเชิงนิติปรัชญาที่เกี่ยวข้อง หัวข้อที่ 5 ความเห็นผู้เขียน และหัวข้อที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษาและวิเคราะห์

2.1) เพื่อศึกษาถึงปัญหาความไม่เท่าเทียมทางชนชั้นที่มีต่อคนผิวสีที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1960

2.2) เพื่อศึกษาการเหยียดเชื้อชาติ ซึ่งนำมาสู่การเลือกปฏิบัติต่อคนผิวสีที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา ช่วงระยะเวลาหนึ่งหลังสิ้นสุดสงครามกลางเมืองในสหรัฐอเมริกา ระบบทาสในภาคใต้สิ้นสุดลงและมีการรณรงค์ต่อสู้เพื่อสิทธิพลเมือง แต่คนผิวขาวยังมองว่าคนผิวสีมีสถานะเป็นชนชั้นต่ำ ความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติและสีผิวจึงเป็นปัญหาเรื้อรัง

2.3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางชนชั้นและการเหยียดเชื้อชาติ ซึ่งนำมาสู่การเลือกปฏิบัติต่อคนผิวสีผ่านแนวคิดเชิงนิติปรัชญาของนักปรัชญาจากสำนักคิดทางกฎหมาย

3. วิธีที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นที่มาของการแสวงหาเหตุผลเพื่อจะให้นมนุษย์ไปสู่ความยุติธรรมตามหลักนิติปรัชญาหรือ Philosophy of Law ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยวิเคราะห์ ชี้ให้เห็นถึงต้นตอของปัญหาอย่างกระจ่างชัดเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง เนื่องด้วยเป็นสิ่งที่มุ่งเน้นภาพรวมของกฎหมายในเชิงปรัชญา ธรรมชาติของกฎหมาย สังคม ศีลธรรม จริยธรรม และความยุติธรรม นิติปรัชญายังสามารถทำให้เข้าใจธรรมชาติของกฎหมายว่าแท้จริงแล้วกฎหมายคือสิ่งใด ยึดถือตามหลักการใด วิธีการใช้และมีผลบังคับใช้อย่างไร เกิดการตีความหมายนำมาสู่การค้นพบปัญหาและความจริง บทความนี้มีลักษณะเป็นการทบทวนวรรณกรรมจากนวนิยายเรื่อง “To Kill a Mockingbird” หรือ “ผู้บริสุทธิ์” ซึ่งเป็นวรรณกรรมหรืองานเขียนที่ถ่ายทอดเรื่องราวถึงความไม่ยุติธรรมระหว่างชนชั้น เชื้อชาติ การเลือกปฏิบัติ และการทำร้ายผู้บริสุทธิ์ แม้จะอยู่ในช่วงที่สิ้นสุดระบบทาสแล้วแต่ยังมีความไม่เท่าเทียมและการเหยียดเชื้อชาติ ซึ่งนำมาสู่ความคิดเชิงเลือกปฏิบัติ ผู้เขียนจะนำเสนอเรื่องราวผ่านทัศนะของโทมัส ฮอบส์³ ในประเด็นที่มนุษย์นั้นเห็นแก่ตัวและมีความทะเยอทะยาน แนวคิดคาร์ล มาร์กซ⁴ ว่าแท้จริงแล้วกฎหมายคือเครื่องมือกดขี่ทางชนชั้นหรือกฎหมายเป็นเพียงการแสดงออกซึ่งเจตจำนงชนชั้นปกครอง มิใช่เป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงร่วมหรือเจตจำนงทั่วไปของประชาชน

ดังนั้น การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ผ่านแนวคิดเชิงนิติปรัชญาจะเป็นการบรรลุประโยชน์เพื่อเข้าใจปัญหาเหล่านั้น ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางชนชั้นที่มีต่อคนผิวสี ซึ่งปัญหาการเหยียดเชื้อชาตินำมาสู่การเลือกปฏิบัติต่อคนผิวสีและเพื่อให้เห็นถึงแนวทางแก้ไข โดยสามารถทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งถึงการปฏิบัติหรือการตัดสินใจของตัวละครในนวนิยาย ซึ่งสะท้อนสังคมที่เป็นอยู่ในขณะนั้นว่าแท้จริงแล้วการ

³ Thomas Hobbes, ‘Leviathan’ (The Project Gutenberg eBook of Leviathan, 1651) <<https://www.gutenberg.org/cache/epub/3207/pg3207-images.html>>

⁴ David Moxon, ‘Marxist Legal Theory in Late Modernity’ (PhD Thesis University of Sheffield 2008)

ปฏิบัติและการตัดสินใจบางอย่างเป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่ แท้จริงแล้วธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นเช่นไร มีเงื่อนไขเพียงใด และมีผลเช่นไรในฐานะสัตว์สังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน และนำแนวคิดเจตจำนงประชาชาติของชาวยูยี มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในนวนิยายดังกล่าว

4. ประเด็นสำคัญจากวรรณกรรมเรื่อง “To Kill a Mockingbird” และแนวคิดเชิงนิติปรัชญาที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นสำคัญจากวรรณกรรมเรื่อง To Kill a Mockingbird อยู่ในช่วงขณะพิจารณาและบทสรุป การพิจารณาคดีของทอม โรบินสัน ชายผิวดำ ที่ถูกตั้งข้อหาว่าทำร้ายร่างกายเมเยลา อีเวลล์ หญิงผิวขาว โดยแอตตี้คัส ตัวละครหลัก ผู้ได้รับมอบหมายให้เป็นทนายฝ่ายทอม โรบินสัน ได้ต่อสู้ว่า ทอมไม่สามารถทำร้ายอีเวลล์ได้ เนื่องจากเขาสามารถใช้แขนซ้ายได้เพียงข้างเดียว แต่บาดแผลที่ปรากฏบนหน้าของเมเยลาอยู่ที่ตาด้านขวา และคำให้การของนายอำเภออ้างว่าเห็นรอยบิบบอบคอกของหญิงสาว ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้ที่ทอมจะทำเช่นนั้น แต่พ่อของเมเยลาหรือบ๊อบ อีเวลล์ ถนัดซ้าย และแอตตี้คัสอ้างว่าบ๊อบทำร้ายลูกสาวของตนเองอยู่บ่อยครั้งเวลาเมา นอกจากนี้ ทอมให้การว่าเป็นเมเยลาเองที่เข้าหาเขาเพื่อต้องการที่จะมีเพศสัมพันธ์

บริบทในหนังสือนั้นแสดงให้เห็นว่า สังคมไม่ยอมรับการที่หญิงผิวขาวจะลดตัวไปมีสัมพันธ์กับชายผิวดำที่ในสมัยนั้นมองว่าเป็นชนชั้นที่ต่ำกว่าคนผิวขาว โดยตั้งแต่สมัยก่อตั้งสหรัฐอเมริกาที่รับเอาคนผิวสีจากแอฟริกาเพื่อเป็นทาสรับใช้ ซึ่งทำให้เกิดค่านิยมว่าคนผิวสีเป็นชนชั้นที่ต่ำกว่า และคนผิวขาวเป็นปัญญาชนชั้นสูงกว่า การที่หญิงผิวขาวจะลดตัวไปหาชายผิวดำนั้นเป็นเรื่องที่ขัดกับจารีตประเพณีของคนในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก และจากเนื้อเรื่องในช่วงพิจารณาคดี เห็นได้ชัดถึงข้อพิรุณของพยานฝ่ายโจทก์ คือ เมเยลา อีเวลล์ ผู้เสียหาย ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่า การที่เมเยลาไม่กล้ายอมรับว่าตนมีรสนิยชายผิวสีแต่กลับใส่ร้ายให้ทอม โรบินสัน ว่าทำร้ายร่างกายและพยายามข่มขืนกระทำชำเราตน ทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแทบไม่มีน้ำหนักสนับสนุนเพียงพอ เนื่องจากหากเมเยลายอมรับในรสนิยของตนก็เท่ากับยอมรับว่าตนมีรสนิยที่แปลกประหลาดไปจากจารีตประเพณีของสังคมยุคนั้น ซึ่งจากบริบทในเรื่องนั้น เมเยลามองว่าการแหกกฎจารีตประเพณีไปสัมพันธ์กับชายผิวสีเป็นเรื่องร้ายแรงยิ่งกว่าการที่จะโกหกใส่ร้ายทอม โรบินสัน ที่เป็นผู้บริสุทธิ์ให้ต้องรับผิด แทนที่เมเยลาจะยอมรับและต้องถูกประณามหรือถูกรังเกียจจากคนผิวขาวด้วยกันเอง ซึ่งมองได้ว่า ค่านิยมที่มองคนผิวสีต่ำต้อยกว่าคนผิวขาวนั้นถูกยอมรับเป็นวงกว้างในยุคนั้น การมองมนุษย์โดยแบ่งแยกเป็นชนชั้นที่ไม่เท่าเทียมกันนั้นขัดแย้งกับนักทฤษฎีนิติปรัชญาหลายท่านที่นำเสนอแนวคิดว่า มนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาเท่าเทียมกัน ดังเช่น แนวคิดของโทมัส ฮอบส์ ในงานนิพนธ์ทางปรัชญาการเมืองของเขาชื่อ Leviathan (1651)⁵ กล่าวคือ โดยธรรมชาตินั้นมนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกันเพราะธรรมชาติสร้างให้มนุษย์มีร่างกายและจิตใจที่เท่าเทียมกันทุกคน แม้ว่ารูปลักษณะภายนอกที่ปรากฏอาจมีความแข็งแรง ความเฉลียวฉลาดไม่เท่ากัน แต่ผู้อ่อนแออาจใช้สติปัญญาเอาชนะผู้แข็งแรงกว่าได้ นอกจากนี้ โดยพื้นฐานจิตใจของมนุษย์ทุกคนล้วนเห็นแก่ตัว ซึ่งหากอยู่ในสภาพธรรมชาติดั้งเดิม มนุษย์ย่อมเห็นแก่ประโยชน์ของตนเป็นหลัก และจะทำทุกวิถีทางที่จะทำให้ตนอยู่รอดในสภาวะหรือเงื่อนไขสังคมที่แตกต่างกันได้

⁵ Thomas Hobbes, ‘Leviathan’ (The Project Gutenberg eBook of Leviathan, 1651) <<https://www.gutenberg.org/cache/epub/3207/pg3207-images.html>>

แนวคิดของโทมัส ฮอบส์ จึงมองว่าการที่มนุษย์ไม่เท่าเทียมกันนั้น เกิดขึ้นจากเงื่อนไข สภาวะ หรือ สิ่งเร้าภายนอกจากสังคมมากกว่าที่จะเป็นความไม่เท่าเทียมกันในตัวมนุษย์เอง ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าโดยธรรมชาติมนุษย์นั้นเท่าเทียมกัน แต่สิ่งที่ปรากฏในปัจจุบันที่มีการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ⁶ โดยเฉพาะในกรณีของคนผิวสีนั้น หากวิเคราะห์ตามแนวคิดนี้แล้วย่อมเกิดจากการที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม ส่งผลให้ต้องมีการทิ้งสิทธิของตนบางประการเพื่อให้สังคมสงบสุข ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพธรรมชาติ ที่เดิมมนุษย์เป็นอิสระต่อกัน มีสิทธิและเสรีภาพในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ทุกอย่างได้ด้วยตนเอง อันเป็นสิทธิและเสรีภาพตามกำเนิดที่มนุษย์ล้วนมีเท่าเทียมกัน แต่เมื่อต้องมาอยู่ร่วมกันในสังคม การที่คนกลุ่มหนึ่งเป็นผู้ออกกฎเกณฑ์ควบคุมย่อมทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมขึ้น เนื่องจากดังที่ฮอบส์กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนล้วนเห็นแก่ตัว ดังนั้น มนุษย์ย่อมต้องออกกฎเกณฑ์หรือสร้างบรรทัดฐาน เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ตนสูงสุด ซึ่งหากคนประเภทเดียวกันอยู่ร่วมกัน ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันนั้น อาจมีแนวโน้มที่จะต้องการผลประโยชน์ไปในทางเดียวกันได้ แต่ในกรณีนี้เมื่อคนผิวสีต้องอยู่ภายใต้การปกครองหรือกฎเกณฑ์ที่ออกโดยคนผิวขาว โดยที่คนผิวสีไม่ได้มีสิทธิเข้าไปร่วมในฐานะผู้ออกกฎเกณฑ์ ก็ย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งตามมา เพราะหลักเกณฑ์ที่เกิดขึ้นนั้นมิได้มาจากเจตนารมณ์ร่วมกันของมนุษย์ทุกคน แต่มาจากความต้องการของคนบางกลุ่ม ซึ่งมนุษย์ล้วนมีความแตกต่างกันทางกายภาพ หากต้องมาอยู่ร่วมกันในภาวะเดียวกัน ย่อมต้องมีบางกลุ่มที่ถูกกดขี่และเสียเปรียบมากกว่าอีกกลุ่ม

ในช่วงสรุปการพิจารณาคดีของทอม โรบินสัน แม้แอตตี้สจจะยกข้อต่อสู้แสดงให้ลูกขุนเห็นว่าทอมไม่สามารถกระทำความผิดได้ รวมถึงคำกล่าวหาของโจทก์ก็ไม่มีน้ำหนักและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะแสดงว่าทอมเป็นผู้กระทำความผิด แต่บทสรุปแล้วคณะลูกขุนซึ่งล้วนแต่เป็นคนผิวขาวนั้นก็ตัดสินให้ทอม โรบินสัน มีความผิดในคดีนี้ แม้กระทั่งคนผิวขาวที่มีฐานะยากจนก็ลงความเห็นว่าทอมมีความผิดเช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงการเลือกปฏิบัติระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวสี ที่คณะลูกขุนในเรื่องมองว่าการที่ทอม โรบินสัน เป็นคนผิวสีมีแนวโน้มที่จะทำผิดมากกว่าการที่คนผิวขาวผู้เสียหายโกหก โดยคณะลูกขุนตัดสินใจโดยให้น้ำหนักและเชื่อคำพูดของผู้เสียหายที่เป็นคนผิวขาวมากกว่าพยานหลักฐาน

หากข้อเท็จจริงเดียวกันปรากฏในคดีที่คนผิวขาวเป็นผู้กระทำความผิดผลสรุปอาจพลิกกลับเป็นอีกทางได้หรือไม่ ซึ่งมองเห็นได้โดยนัยว่า กฎหมายที่ปรากฏในเรื่องนี้มีคุณค่าน้อยกว่าค่านิยมของคนในสังคมอย่างเห็นได้ชัด เชื่อมโยงกับแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์⁷ ซึ่งได้ยอมรับในกฎหมายเชิงคุณค่าที่กล่าวว่ากฎหมายอันแท้จริงจะต้องสะท้อนมาจากกฎเกณฑ์ในชีวิตทางสังคมของมนุษย์ โดยมองว่ากฎหมายเป็นเครื่องสะท้อนหรือผลผลิตของโครงสร้างทางเศรษฐกิจหรือเงื่อนไขทางสังคม

แนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ ได้มองว่า กฎหมายเป็นเครื่องมือของชนชั้นสูงที่ออกมาเพื่อปกป้องอำนาจของตนให้คงอยู่⁸ กล่าวคือ กฎหมายที่ออกมาแต่ละสิ่งล้วนมาจากเจตจำนงของชนชั้นปกครอง มิใช่เจตจำนงร่วมกันของคนในสังคมทั้งหมด ซึ่งในเนื้อเรื่องได้เห็นว่า ชนชั้นปกครองในขณะนั้นล้วนแล้วแต่เป็นคนผิวขาวทั้งสิ้น ส่วนคนผิวสีส่วนใหญ่อยู่ในฐานะชนชั้นแรงงานที่อยู่ใต้การปกครองของคนผิวขาวเท่านั้น การออกกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายล้วนแล้วแต่กระทำโดยคนผิวขาว ซึ่งบรรยากาศในการ

⁶ สรณีย์ สายศร, *ปรัชญาเบื้องต้น ตอน โทมัส ฮอบส์ Thomas Hobbes : 1588 – 1679* (ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2559)

⁷ Muhammad Munir, 'Marxism, Marxian Theories of Law and Pakistan's Experience with Socialism' (2018) 1(2) *Kardan Journal of Social Sciences and Humanities* 28-38.

⁸ ธนวัฒน์ พิสิฐจันทา, *เอกสารประกอบการสอน วิชา นิติปรัชญา LAW 2801* (สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)

พิจารณาดีของทอม โรบินสัน ทั้งคณะลูกขุน ทนายโจทก์ และผู้พิพากษา หรือแม้กระทั่งแอตตี้สเองก็เป็นคนผิวขาว ในขณะที่จำเลยเป็นคนผิวสี และคนผิวสีอื่น ๆ ได้เพียงแค่เข้าร่วมฟังการพิจารณาเท่านั้น ไม่มีบทบาทในการร่วมบังคับใช้กฎหมายหรือตัดสินคดี มิได้มีสิทธิออกความเห็นในคดีของทอม โรบินสันแม้แต่น้อย แม้บทสรุปคดีจะออกมาไม่ยุติธรรมก็ทำได้เพียงยอมรับ ไม่ได้มีสิทธิโต้แย้งใด ๆ เพราะแม้ทำการโต้แย้ง ตัวผู้ตัดสินก็เป็นคนผิวขาวซึ่งมีอคติกับคนผิวสีอยู่เช่นเดิม จึงเห็นได้ว่า เมื่อกฎหมายถูกออกและบังคับใช้โดยคนผิวขาวซึ่งตั้งตนเป็นชนชั้นปกครอง กฎหมายต่าง ๆ ย่อมเอื้ออำนวยให้กับคนผิวขาวมากกว่า รวมถึงในทางปฏิบัติ ผู้บังคับใช้กฎหมายมักจะมีอคติกับคนผิวสี เช่นเดียวกับคณะลูกขุนและทนายฝั่งเมเยลาที่มองทอม โรบินสันว่าเป็นผู้กระทำ ทั้ง ๆ ที่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ โดยมีแค่เพียงคำให้การของเมเยลาและบ๊อบ ซึ่งเป็นคนผิวขาวเพียงเท่านั้น

5. ความคิดเห็นของผู้เขียน

To Kill a Mockingbird เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนสังคมโลกในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี แม้สังคมจะพัฒนาเปลี่ยนผ่านไปอย่างรวดเร็ว แต่มนุษย์บางส่วนก็ยังก้าวไม่พ้นการมีอคติทางเชื้อชาติหรือสีผิวได้ กรณีของทอม โรบินสัน ผู้เขียนเห็นด้วยตามแนวคิดของโทมัส ฮอบส์ ที่กล่าวว่า “มนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาเท่าเทียมกัน” ตัวของทอม โรบินสันเอง แม้จะมีความแตกต่างในด้านที่เป็นคนผิวสี และร่างกายใช้งานได้เพียงแขนซ้ายข้างเดียวก็สามารถทำงานเลี้ยงชีพและสร้างครอบครัวดังเช่นคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรม แต่เนื่องจากในบริบทสังคมถูกส่งต่อค่านิยมและความเชื่อในทางศาสนาเกี่ยวกับคนผิวสีว่าเป็นเพียงชนชั้นทาสหรือแรงงานที่ด้อยกว่าเชื้อชาติอื่น อย่างเช่น ในปัจจุบันมี “critical race theory”⁹ หรือทฤษฎีเชื้อชาติเชิงวิพากษ์ ซึ่งเป็นวิธีการคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของสหรัฐอเมริกาจากมุมมองเรื่องชาติพันธุ์ โดยให้ผู้ที่ศึกษาเรียนรู้วิธีการคิดของคนในยุคนี้ อาจพูดได้ว่า ทฤษฎีดังกล่าวเกิดขึ้นมาเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่บุคคลที่มีแนวความคิดเหยียดสีผิว โดยเป็นผลผลิตที่แสดงให้เห็นเด่นชัดว่าการเหยียดสีผิวยังคงตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อวิเคราะห์วรรณกรรมผ่านแนวคิดเชิงนิติปรัชญา คำพิพากษาที่สร้างความไม่เท่าเทียมต่อตัวละครทอม โรบินสัน ผู้เขียนมีความเห็นว่า การตัดสินคดีด้วยคณะลูกขุนที่มีเฉพาะแต่คนผิวขาวร่วมเป็นองค์คณะลูกขุนนั้นเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทอม โรบินสัน ถูกตัดสินให้มีความผิด แม้พยานหลักฐานที่ปรากฏจะไม่เพียงพอตามหลักกฎหมายบ้านเมืองที่บังคับใช้ในขณะนั้น เนื่องจากการตัดสินใจของคณะลูกขุนถูกบดบังด้วยอคติผ่านมุมมองของคนขาวที่มองว่าคนดำเป็นชนชั้นด้อยกว่าตน ซึ่งขัดกับแนวคิดของฮอบส์ที่ความเท่าเทียมกันเป็นสิทธิธรรมชาติอันติดตัวมนุษย์ทุกคนมาตั้งแต่กำเนิด เพื่อความเท่าเทียมในสังคมกฎหมายควรเป็นเครื่องสะท้อน “เจตจำนงหรือจิตวิญญาณของประชาชาติ”¹⁰ กฎหมายย่อมเกิดจากประชาชนที่อยู่ ในชาตินั้น ซึ่งมาจากในทุกชนชั้น เชื้อชาติ และทุกสีผิว ในระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเองก็ควรจะต้องเป็นเช่นนั้น การตัดสินโดยใช้ระบบแบบลูกขุนควรจะต้องมีองค์คณะที่ประกอบด้วยคนจากทุกชนชั้น เชื้อชาติ และทุกสีผิวในชาตินั้น ๆ มิใช่จากเจตนาหรือการตัดสินใจของกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทุกคนคือจิตวิญญาณของประชาชาติ

⁹ Raymond Wacks, *Philosophy Of Law: A Very Short Introduction* (Oxford University Press 2006)

¹⁰ Raymond Wacks, *Understanding Jurisprudence: An Introduction to Legal Theory* (Oxford University Press 2012)

การแบ่งแยกโดยสีผิวเป็นเพียงความคิดของมนุษย์เองที่ทำให้เกิดอคติต่อสิ่งรอบตัว ดังนั้น แต่ละบุคคลไม่ควรถูกแบ่งแยกโดยเพียงเพราะสีผิว ซึ่งเป็นลักษณะทางกายภาพ ดังเช่นที่กล่าวไปแล้วในแนวคิดของฮอบส์ข้างต้น

ความเท่าเทียมในอดีตนี้มีลักษณะที่เป็นนามธรรม ดังนั้น รัฐจึงต้องสร้างกลไกเพื่อทำให้เกิดความเท่าเทียมที่เป็นรูปธรรมแก่สังคม วิธีการแก้ไขคือ การมีกฎหมายที่มาจากจิตวิญญาณประชาชาติ ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นไปในทางเดียวกันกับแนวคิดของชาววิญญูจากสำนักกฎหมายประวัติศาสตร์ กล่าวคือ กฎหมายเป็นผลผลิตจากความเป็นไปในทางประวัติศาสตร์ และย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาที่มีมาจากการประสบการณ์และหลักการประพจน์ปฏิบัติถ่ายทอดเป็นจิตวิญญาณประชาชาติ ซึ่งมาจากความคิดเห็นร่วมกันของคนในสังคมยุคหนึ่ง ๆ การจะเปลี่ยนแปลงความเชื่อหรือความเห็นของคนในสังคมได้จะต้องอาศัยระยะเวลาในการบ่มเพาะค่านิยม สามัญสำนึก และความประพจน์ปฏิบัติ เมื่อเกิดการเปลี่ยนผ่านยุคสมัยมนุษย์จึงจะเริ่มมีการตระหนักรู้ถึงความเท่าเทียมว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและต้องปฏิบัติตาม เนื่องด้วยเป็นผลผลิตมาจากเจตจำนงของผู้อยู่ใต้บังคับของกฎหมายนั่นเอง

หลักการประพจน์ปฏิบัติถ่ายทอดเป็นจิตวิญญาณประชาชาติซึ่งมาจากความคิดเห็นร่วมกันของคนในสังคมดังจะยกตัวอย่าง คือเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีในอดีต คนดำในสหรัฐอเมริกาต้องตกอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้มีการแบ่งแยกอย่างเท่าเทียมหรือที่เรียกว่า “Separate but Equal”¹¹ ทำให้การแบ่งแยกสีผิวในสังคมเป็นเรื่องปกติในที่สาธารณะ เพราะได้มีการจัดงานหรือสิ่งต่าง ๆ ไว้เฉพาะแก่คนดำ เช่น ห้องน้ำ โรงละคร ร้านอาหาร รวมถึงถูกตั้งข้อจำกัดในการดำรงชีวิตไว้มากมาย แต่เมื่อเวลาผ่านไป ความเท่าเทียมเป็นหนึ่งในสามของหลักนิยามการปกครองสหรัฐอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดนี้ โดยถือได้ว่าเป็นจิตวิญญาณประชาชาติของชาวอเมริกัน ต่อมาในปัจจุบัน คดี “George Floyd”¹² ที่มีข้อเท็จจริงว่า เดเรค ชาวิน (Derek Chauvin) อดีตเจ้าหน้าที่ตำรวจผิวขาวชาวอเมริกัน ใช้เชือกมัดคอฟลอยด์เป็นเวลาจนถึง 9 นาทีนั้นจนเสียชีวิต แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านของทั้งตัวบทกฎหมาย การบังคับใช้ และความคิดเห็นร่วมกันของคนในสังคม โดยสะท้อนผ่านคำพิพากษาของคดีที่ให้ชาวินถูกจำคุกและถือว่าเป็นผู้กระทำความผิด โดยแสดงให้เห็นว่าเป็นการสร้างบรรทัดฐานเรื่องความเท่าเทียมให้ปรากฏถึงความพัฒนาเด่นชัดอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นเมื่อเทียบกับอดีต จึงสามารถวิเคราะห์แนวคิดได้ว่าสังคมมีการปรับเปลี่ยนชุดความคิดที่ว่าคนผิวดำด้อยกว่าคนผิขาวกลายเป็นมนุษย์ที่มีความเท่าเทียมกันและมีการตระหนักถึงการเกิดขึ้นและมีอยู่ของหลักสิทธิมนุษยชนมากขึ้น อีกทั้งสามารถทำให้เห็นได้อย่างเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า การที่มีการเปลี่ยนชุดความคิดดังกล่าวโดยอิงจากสถานการณ์ทางสังคมมากขึ้น กล่าวคือ เท่าทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันอันถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนผ่านของยุคสมัยซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด จึงถือได้ว่าตรงกับหลักคิดของนักปรัชญาทางกฎหมายผู้ก่อตั้งสำนักกฎหมายประวัติศาสตร์ คือ ชาววิญญู โดยที่ชาววิญญูนั้นถือว่ากฎหมายโดยแท้จริงนั้นหาใช่เป็นเพียงแค่สิ่งที่ผู้มีอำนาจตรากฎหมายสามารถเขียนขึ้นได้ตามใจปรารถนาโดยพลการ ทว่ากฎหมายเป็นผลผลิตของพลังภายในสังคมที่ทำงานของมันอย่างเงียบ ๆ และมีรากเหง้าที่ยังลึกอยู่ในประวัติศาสตร์ของประชาชาติ โดยมีกำเนิดและเติบโตเรื่อย ๆ มาจากประสบการณ์และหลักความประพจน์ทั่วไปของประชาชน ซึ่งปรากฏอยู่ในรูปประเพณี หรือ “จิตสำนึกร่วมของประชาชน” (Common Consciousness of the People) และเหนือสิ่งอื่นใด ตัวกำหนดธรรมชาติของ

¹¹ Hilaire McCobbrey and Nigel D White, *TEXTBOOK ON JURISPRUDENCE* (3rd edn, Oxford University Press 1999)

¹² ‘Chauvin Murder Conviction Upheld in George Floyd Killing’ (*MPR News*, 17 April 2023)

<<https://www.mprnews.org/story/2023/04/17/chauvin-murder-conviction-upheld-in-george-floyd-killing>>

กฎหมายคือลักษณะของชาติหนึ่ง ๆ ที่จัดเป็นเสมือน “จิตวิญญาณของประชาชน” (The Spirit of the People) ในชาตินั้น ๆ ซึ่งชาววิญญูเรียกว่าเป็น “Volkgeist” มองจากแง่นี้ กฎหมายจึงเปรียบได้กับภาษา ซึ่งมีกำเนิดและวิวัฒนาการเป็นการเฉพาะในแต่ละชาติแต่ละเผ่าพันธุ์

ตราบเท่าที่เชื่อว่ากฎหมายมีกำเนิดจากวิถีชีวิตหรือประเพณีของประชาชน เติบโตเคียงคู่การเติบโตของประชาชน และสิ้นสุดลงพร้อมกับการสูญเสียปัจเจกภาพ (Individuality) หรือความเป็นชาติ (Nationality) ของประชาชน¹³ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของกฎหมายจึงมิใช่เป็นเรื่องที่จะกระทำได้ตามอำเภอใจ แต่หากต้องกระทำผ่านการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ จารีตประเพณี หรือจิตวิญญาณของประชาชน (Volkgeist) ดังนั้น การที่สภาพสังคมและชุดความคิดของมนุษย์ในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปฉับไฉน กฎหมายก็ย่อมถูกตราและบังคับใช้ตามจิตวิญญาณของประชาชนฉับนั้น

มีข้อความในวรรณกรรมเรื่องนี้ที่ว่า “Shoot all bluejays you want, if you can hit ‘em, but remember it’s a sin to kill a mockingbird.” โดยแอคติกัส ทนายความผู้ว่าความให้ทอม โรบินสัน ตัวละครหลักของเรื่องนี้กล่าวไว้ ไม่ผิดที่จะยิงนกบลูเจย์ แต่ฆ่านกม็อกกิ้งเบิร์ดเป็นบาป นกบลูเจย์นั้นเปรียบได้เหมือนผู้กระทำความผิดสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน การที่จะลงโทษมันก็คงไม่ใช่เรื่องที่ผิด แต่กับนกม็อกกิ้งเบิร์ดแล้วนั้น เป็นเพียงนกเลียนเสียงซึ่งไม่ได้กระทำความผิดเลยการจะไปฆ่ามันย่อมเป็นเรื่องที่ผิด ซึ่งเทียบได้กับหลักการที่คุ้นเคยกันเป็นอย่างดีที่ว่า ปล่อยคนผิด 10 คนยังดีกว่าลงโทษคนบริสุทธิ์ 1 คน แม้อาจจะไม่ได้เหมือนกันไปเสียทีเดียว แต่ทั้งสองข้อความนี้ เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า การที่จะโทษใครสักคนจะต้องเป็นเพราะผู้นั้นได้กระทำความผิดจริง ผู้บริสุทธิ์ไม่ได้เป็นผู้ที่จะต้องถูกลงโทษ สนิพจึงไม่ใช่ลักษณะซึ่งบ่งบอกถึงการกระทำความผิดที่จะมากล่าวโทษแก่กันได้

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในความเห็นของผู้เขียน การตัดสินใจคดีของทอม โรบินสัน ผ่านมุมมองสังคมในปัจจุบันนั้นมีสิ่งที่จะต้องแก้ไขในระบบลูกขุน คือ การให้องค์คณะลูกขุนประกอบด้วยบุคคลที่มีความหลากหลาย มาจากทุกชนชั้น เชื้อชาติ และทุกสีผิว ไม่ใช่จำกัดอยู่เพียงกลุ่มคนที่มีผิวขาวดังเช่นการพิจารณาคดีของทอม โรบินสัน อีกทั้งควรที่จะมีการตรากฎหมายที่มาจาก “จิตวิญญาณของประชาชน” (Volkgeist) โดยแท้จริง โดยบทบาทหน้าที่ของสิ่งดังกล่าวจัดได้เป็นเสมือนหลักการพื้นฐานของระบบกฎหมาย หรือมาตรฐานที่ใช้ตรวจสอบความถูกต้องของกฎหมายใด ๆ ที่ตราขึ้น โดยจิตวิญญาณของประชาชนนั้นถือเป็นการเน้นความสำคัญของพฤติกรรมร่วม จิตสำนึกร่วม หรือเจตจำนงของประชาชน ซึ่งหากกระทำดังนี้จะทำให้ไม่เกิดปรากฏการณ์ที่ว่า “แท้จริงแล้วกฎหมายคือเครื่องมือกดขี่ทางชนชั้นหรือกฎหมายเป็นเพียงการแสดงออกซึ่งเจตจำนงชนชั้นปกครอง มิใช่เป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงร่วมหรือเจตจำนงทั่วไปของประชาชน” ตามแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ และแนวคิดของโทมัส ฮอบส์ที่ว่า “มนุษย์ทุกคนล้วนเห็นแก่ตัว” หากปราศจากชุดความคิดที่บิดเบี้ยวหรือขัดต่อหลักเจตจำนงของประชาชนแล้วนั้นจะส่งผลให้เกิดความยุติธรรมอย่างแท้จริงและนำไปสู่การเป็นสังคมที่มีความสงบสุข ไม่เกิดการเลือกปฏิบัติ และเกิดความเท่าเทียมกัน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

¹³ จรัญ โฆษณานันท์, นิติปรัชญา (พิมพ์ครั้งที่ 21, สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2563)